

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 78/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., R., zastúpenej advokátom Mgr. I. P., Z., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Úradu justičnej a kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Dolný Kubín sp. zn. ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 z 2. decembra 2008, uznesením Okresnej prokuratúry Námestovo č. k. Pv 1205/08-16 z 22. decembra 2008 a príkazom sudcu Okresného súdu Námestovo pre prípravné konanie č. k. 0 Tp 463/2008-3 z 24. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2009 doručená sťažnosť M. H., R. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. I. P., Z., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16

a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Úradu justičnej a kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Dolný Kubín (ďalej len „úrad justičnej a kriminálnej polície“) sp. zn. ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 z 2. decembra 2008, uznesením Okresnej prokuratúry Námestovo (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. Pv 1205/08-16 z 22. decembra 2008 a príkazom sudcu Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pre prípravné konanie č. k. 0 Tp 463/2008-3 z 24. novembra 2008.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh okrem iného vyplýva:

«Dňa 12. 9. 2008 vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva PZ Dolný Kubín, Úrad justičnej a kriminálnej polície, odbor justičnej polície Dolný Kubín v konaní ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 vzniesol obvinenie za zločin ublíženie na zdraví podľa § 155 ods. 1. ods. 2 písm. e) TZ a prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) TZ voči S. K...

Išlo o vznesenie obvinenia za skutok, keď obvinený S. K. napadol dňa 4. 9. 2008 sťažovateľku vo dvore jeho rodinného domu č. 113 a spôsobil jej zranenia...

V rámci vyšetrovania vyššie uvedeného skutku podal vyšetrovateľ ORPZ D. Kubín v konaní ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 na Okresný súd Námestovo dňa 24. 11. 2008 návrh na vyšetrovanie duševného stavu svedkyne a poškodenej M. H. Uvedená žiadosť nebola osobitne podrobne odôvodnená a nevyplýval z nej podľa názoru sťažovateľky žiadny dôvod na vyhovie takému návrhu. Napriek vyššie uvedenému však Okresný súd Námestovo v konaní 0 Tp/463/2008-3 vydal dňa 24. 11. 2008 „Príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľky“. Proti uvedenému príkazu opravný prostriedok nebol prípustný.

Následne dňa 2. 12. 2008 vydal vyšetrovateľ ORPZ D. Kubín v konaní ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 uznesenie o pribratí znalcov na vyšetrovanie duševného stavu svedka – M. H.

Proti uvedenému uzneseniu podala včas, ešte dňa 4. 12. 2008 sťažovateľka sťažnosť. V predmetnej sťažnosti vytkla uvedenému uzneseniu nezákonnosť a poukázala na skutočnosť, že na takýto postup vyšetrovateľa neboli splnené podmienky, ktoré sú zakotvené v § 150 TP.

Dňa 22. 12. 2008 vydala Okresná prokuratúra Námestovo uznesenie č. Pv 1205/08-16, ktorým sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o pribratí znalcov a vyšetrení jej duševného stavu ako svedka zamietla ako nedôvodnú.

Následne sa sťažovateľka podľa predvolania ORPZ D. Kubín č. ORP-418/OVK-DK-2008 musela dostaviť dňa 19. 12. 2008 na vyšetrenie jej duševného stavu, ktoré vykonala znalecká organizácia C., s. r. o...

Sťažovateľka poukazuje na fakt, že vyšetrenie zdravotného stavu svedka môže byť nariadené podľa vyššie citovaného ustanovenia len za splnenia dvoch podmienok

a) existencia závažných pochybností o schopnosti svedka vnímať alebo vypovedať o skutku,

b) musí ísť o obzvlášť dôležitú výpoveď.

Sťažovateľka spochybnila existenciu dôvodov na vyšetrenie jej duševného stavu a uviedla aj v sťažnosti proti uzneseniu o pribratí znalcov, že tento postup je aj v rozpore so zásadami definovanými v § 1 a nasl. TP... Taktiež sťažovateľka poukázala na to, že existencie závažných pochybností o svedkovom vnímaní musí byť preukázaná pred nariadením vyšetrenia duševného stavu. Žiadna takáto skutočnosť tvrdená a preukázaná nebola a predmetné vyšetrenie bolo nariadené zrejme účelovo a nezákonne. Predovšetkým pred nariadením predmetného vyšetrenia duševného stavu svedka je potrebné vyžiadať si zdravotnú dokumentáciu, prípadne stanovisko ošetrojúceho lekára. Fakt, že sťažovateľka navštívila niekoľkokrát psychiatra alebo psychológa vyplýva z depresií, ktoré mala z agresívneho správania jej manžela voči nej. Aj v sťažnosti proti predmetnému uzneseniu o nariadení vyšetrenia duševného stavu sťažovateľka uviedla, že skutočnosť, že niekto navštívi psychiatrickú ambulanciu nezakladá dôvod na vznášanie pochybností o jeho duševnom zdraví a s tým spojené šetrenie jeho duševného stavu...

Sťažovateľka celý postup Okresného súdu Námestovo pri vydávaní príkazu na nariadenie vyšetrenia jej duševného stavu považuje za nezákonný, lebo súd si náležitým spôsobom nezistil dôvody, či tu je alebo nie potreba vyšetrenia duševného stavu svedka. Na takéto zisťovanie súd ani nemal časový priestor, lebo návrh na vyšetrenie duševného stavu bol doručený na súd dňa 24. 11. 2008 a hneď v uvedený deň o tomto návrhu súd aj pozitívne rozhodol. Až dodatočne, pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu pri ukončení vyšetrovania teda po absolvovaní vyšetrenia duševného stavu sťažovateľka zistila,

že spomínaný príkaz na vyšetrenie jej duševného stavu vydal sudca, ktorý sa bližšie pozná s jej manželom a býva aj v tej istej obci. Tento postup tak vyšetrovateľa ako aj postup súdu vzbudzuje pochybnosti o tom, že príkaz na vyšetrenie jej duševného stavu bol nariadený zákonným spôsobom.

Sťažovateľka predmetný príkaz súdu na vyšetrenie duševného stavu nemala možnosť napadnúť žiadnym opravným prostriedkom, lebo jej ani nebol doručovaný a opravný prostriedok proti nemu nie je prípustný. Preto je sťažovateľka presvedčená, že postup vyšetrovateľa, Okresného sudu Námestovo a následne Okresnej prokuratúry v opísanom prípade považuje za zrejmy zásah do jej ústavných práv zakotvených v Ústave SR čl. 16, čl. 19...

Predovšetkým sa tak vyšetrovateľ PZ, sudca ako aj prokurátor nezaoberal skutočnosťami, či sú splnené všetky zákonné podmienky na nariadenie vyšetrenia duševného stavu svedka. Žiadny z označených subjektov si nevyžiadal pred rozhodovaním o nariadení vyšetrenia duševného stavu sťažovateľky správu od jej ošetrojúceho lekára, resp. psychiatra a konali takto účelovo nad rámec potrebných úkonov prípravného konania...

Sťažovateľka utrpela nezákonným postupom označených štátnych orgánov nenapraviteľnú psychickú traumu, keď ju jej okolie vníma ako duševne postihnutú osobu vzhľadom na vyšetrenia, ktorým sa musela v prípravnom konaní podrobiť. Narušil sa negatívnym spôsobom aj jej vzťah k vlastným deťom, keď tieto ju aj nerešpektujú ako rodiča, resp. poukazujú na jej duševný stav...»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

«... že v konaní prebiehajúcim pred Okresným riaditeľstvom PZ Dolný Kubín, Úradom justičnej a kriminálnej polície, odborom Justičnej polície ČVS: ORP-418/OVK-DK-200, pri vydávaní uznesenia vyšetrovateľa zo dňa 2. 12. 2008 o pribratí na vyšetrenie duševného stavu svedka M. H. znalcov – C., s. r. o., B.,

že v konaní Okresného súdu Námestovo 0 Tp/463/2008, pri vydávaní príkazu na vyšetrenie duševného stavu svedka M. H. zo dňa 24. 11. 2008,

že v konaní Okresnej prokuratúry Námestovo, Pv 1205/08-16, pri vydávaní uznesenia, ktorým prokurátor Okresnej prokuratúry Námestovo podľa § 193 ods. 1 písm. c)

TP zamietol sťažnosť poškodenej M. H. proti uzneseniu o pribratí znalcov C., s. r. o. B. na vyšetrenie duševného stavu poškodenej M. H.,

došlo nariadením vykonania vyšetrenia duševného stavu sťažovateľky, ktorá vystupovala v predmetných konaniach v procesnej pozícii svedka a poškodenej osoby k nezákonným zásahom do ústavného práva sťažovateľky zakotveného v Ústave SR, čl. 16, čl. 19...

Taktiež aj boli porušené práva sťažovateľky zakotvené v ustanovení Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Dohovor), konkrétne čl. 6 odst. 1..., čl. 3..., čl. 8...

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke podľa § 56 odst. 4 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov finančné zadosťučinenie vo výške jednotlivo po 5.000,- Eur a ukladá Ministerstvu vnútra SR, Okresnému súdu Námestovo, Okresnej prokuratúre Námestovo, aby v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu SR vyplatili sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume jednotlivo po 5.000,- Eur, spolu takto 15.000,- Eur.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke nárok na náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré Ministerstvo vnútra SR, Okresný súd Námestovo, Okresná prokuratúra Námestovo majú spoločne a nerozdielne poukázať do 10 dní od vydania nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľky.»

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Preskúmaním obsahu sťažnosti dospel ústavný súd k zisteniu, že podstatou námietok sťažovateľky bola jej nespokojnosť s rozhodnutiami označených orgánov verejnej moci, ktoré v rámci trestného konania, v ktorom vystupovala v procesnom postavení svedka - poškodeného, „zapríčinili“ vyšetrenie jej duševného stavu, na čo podľa jej názoru neboli dané žiadne dôvody. Na základe toho potom sťažovateľka vyhodnotila celú záležitosť spojenú s vyšetrením jej duševného stavu za neopodstatnenú a nezákonnú.

Z obsahu sťažnosti, ako aj jej príloh ústavný súd zistil, že v rámci trestného konania vedeného na úrade justičnej a kriminálnej polície pod sp. zn. ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 bol na základe príkazu sudcu okresného súdu pre prípravné konanie č. k. 0 Tp 463/2008-3 z 24. novembra 2008 vyšetrený duševný stav sťažovateľky ako svedka - poškodeného. Samozrejme, vyšetreniu duševného stavu po vydaní tohto príkazu predchádzalo pribratie znalca do konania, a to na základe uznesenia úradu justičnej a kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 z 2. decembra 2008. Vyšetrovateľ označeným uznesením pribral do konania znalca C., s. r. o., B. Proti uzneseniu

úradu justičnej a kriminálnej polície podala sťažovateľka 4. decembra 2008 sťažnosť, o ktorej rozhodol prokurátor okresnej prokuratúry tak, že uznesením č. k. Pv 1205/08-16 z 22. decembra 2008 ju zamietol ako nedôvodnú.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že o príkaze sudcu okresného súdu pre prípravné konanie sa sťažovateľka dozvedela najneskôr 4. decembra 2008, keď proti uzneseniu vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície o pribratí znalca na vyšetrenie jej duševného stavu podala sťažnosť. V tomto uznesení totiž vyšetrovateľ konštatoval, že znalca do konania priberá na základe príkazu sudcu okresného súdu pre prípravné konanie. Keďže proti príkazu na vyšetrenie duševného stavu nebolo možné v súlade s § 181 ods. 3 Trestného poriadku podať opravný prostriedok, teda pred právomocou ústavného súdu tu neexistoval iný súd, pred ktorým by mohla sťažovateľka namietat porušenie svojich práv, a tento príkaz nebol sťažovateľke doručený, bol jej len oznámený (čo však nenamietala), mala možnosť namietat porušenie svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu, avšak v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Podľa citovaného zákonného ustanovenia sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ústavný súd je teda toho názoru, že o domnievanom zásahu do svojich základných práv označeným príkazom sudcu okresného súdu pre prípravné konanie sťažovateľka vedela najneskôr 4. decembra 2008, ale sťažnosť ústavnému súdu doručila až 20. februára 2009, teda po zákonom ustanovenej lehote 2 mesiacov od kvalifikovanej právnej skutočnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sťažnosť nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti. Jednou zo zákonných podmienok na prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, teda v lehote dvoch mesiacov od kvalifikovanej právnej skutočnosti (IV. ÚS 14/03, II. ÚS 246/06, III. ÚS 187/06, III. ÚS 143/07). Keďže zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu nemožno odpustiť, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako podanú oneskorene.

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľka namietala porušenie svojich práv uznesením úradu justičnej a kriminálnej polície sp. zn. ČVS: ORP-418/OVK-DK-2008 z 2. decembra 2008 a uznesením okresnej prokuratúry č. k. Pv 1205/08-16 z 22. decembra 2008.

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity svojho konania o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva alebo slobody, v dôsledku ktorého je o nej ústavný súd oprávnený konať len vtedy, keď sťažovateľ nemá k dispozícii účinný právny prostriedok nápravy pred iným orgánom štátu. Ústavný súd už predtým rozhodol, že nemá právomoc konať o návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby na vyslovenie porušenia jej základných práv, ak im poskytuje ochranu právny poriadok použitím opravného alebo iného právneho prostriedku pred iným orgánom verejnej moci (obdobne napr. II. ÚS 250/03, III. ÚS 51/07, III. ÚS 213/08).

Je nepochybné, že proti uzneseniu úradu justičnej a kriminálnej polície mala sťažovateľka podľa § 142 ods. 3 Trestného poriadku právo podať sťažnosť, čo aj vyžila, pričom o jej opravnom prostriedku rozhodla okresná prokuratúra. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že na preskúmanie rozhodnutia vyšetrovateľa úradu justičnej a kriminálnej polície bola v prvom rade povolaná okresná prokuratúra. Následne, a to v súlade s § 31 a násl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, mala sťažovateľka právo namietat' zákonnosť postupu prokurátora okresnej prokuratúry podaním podnetu, o ktorom by rozhodol nadriadený prokurátor, ktorý by v prípade zistenia porušenia zákona mohol prijať adekvátne opatrenia. Keďže právomoci ústavného súdu vo vzťahu k preskúmaniu uznesenia okresnej prokuratúry (ako aj uznesenia úradu justičnej a kriminálnej polície) predchádzala právomoc iného orgánu verejnej moci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. I. ÚS 347/08).

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že námietky sťažovateľky o nezákonnosti vyšetrenia jej duševného stavu priamo nesúviseli s označenými uzneseniami úradu justičnej a kriminálnej polície a okresnej prokuratúry, pretože tieto orgány v podstate už len rozhodovali o pribratí znalca na vyšetrenie jej duševného stavu. Právny akt, ktorý svojou

povahou niesol v sebe eventualitu zásahu do sťažovateľkou označených práv, ktorých porušenie namieta, a to práve z pohľadu ňou nastolených námietok, bol príkaz sudcu okresného súdu pre prípravné konanie, z obsahu ktorého ale jasne vyplynulo, na základe čoho došlo k realizácii možnosti vyšetrenia duševného stavu sťažovateľky v procesnom postavení svedka - poškodeného.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jej požiadavkami.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009